

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutorium dubioru[m] circa celebratione[m] missa[rum] occurrentiu[m]

Heynlin, Johannes

Colonie, 1501

VD16 H 3452

vij Materia[m] ad [con]secrandu[m] apta[m]. panem s[i]c[ut] [et] vinum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34702

Capitulum

tio grauius iudicentur a domino sed et ut de tali gratias debitas existens potiorum beneficiorum dignus efficiatur. et precipue ut ad crastinam celebratōem vel saltem spiritualem istius sacramenti sumptōem ad quam semper tenetur esse dispositus preparatio reddatur. Semper enim celebratio precedens dispositio ac preparatio esse debet ad sequentem. Magis autem attendenda est in huiusmodi gratiarum actione feruida cordis deuotio quā proluxa labiorum oratio.

ii
Solo.

Utrum post celebratōem aliqua etiā singulariter sint agenda Sic debet enim is qui celebrauit in omnibus timore virtuose et exemplariter se habere et in bonis occupationibus exercitijsque salutaribus consolatiōem et delectatiōem querere. ut in meditando. psallendo. orando. studendo. scribendo. legendo. docendo. et horas canonicas debite psoluendo. ita et ut dyabolus nunquam eum ociosum inueniat et ad futura dona paratus fiat.

iii
Solo.

Que sint sacerdoti post celebratōem cauenda Maxime cohibenda est lingua ne loquatur leuia inutilia scurrilia vel dolosa verba. Sic etiā visus cohibendus est ne videat vana. et suo modo sensus ceteri sunt caute custodiendi. precipue etiā crapula et ebrietas fugienda sunt. ioca et ludi similiter sunt vitandi. Et ut hec facilius possint fieri studendus est sumopere ut dicat beatus Gregorius quod semper animus in suo pondere et vigore seruetur ne postea eum fluxa cogitatio dissoluat ne vana etiā leticia mentem subrepat et lucrum cōpunctōnis animā per incuriā fluxe cogitatiōnis perdat.

iiii
Solo.

Utrum statim post missæ celebratōes sit comedendū vel bibendū De iure nō debet fieri. unde de hoc dicitur de iosepho dist. ij. Si mane dominica portio editur usque ad sextā ieiunent ministri qui eam sumpserunt. Et si tertia vel quarta hora acceperint ieiunent usque ad vespas. Sed de consuetudine hoc ius non seruetur. propter reuerentiā tamē tanti sacramenti dignum est ut a cibo et potu abstineatur donec debite gratiarum actōes sint redite et interea etiā species sacramentales. verisimiliter existimantur corrupte.

Dubiū

¶ Capitulum septimum de dubijs occurrentibus circa materiam ad consecrandum aptam. videlicet panem et vinū sex comprehendit articulos.

Art. i.

¶ Resoluit lex dubia que incidunt circa panem consecrandum siue hostiam antequam consecretur

I Quis et qualis debeat esse panis ut consecrari et ex eo confici valeat corpus christi.

Solo. Debet esse triticeus aqua naturali confectus et azimus. id est non fermentatus.

Septimum

6

Solo.

Quid agendū sit si sacerdos percipiat panē nō esse triticeum v̄
aliā aqua q̄ naturali confectum aut fermentatum

Si aliquid istorum percipiat ante inceptōem canonis panem
illum remoueat z aprum apponat z sine reinceptōe procedat

Si post inceptōem canonis z ante verba consecratōis re-
moueat vt supra patet z canonem reincipiat. hoc videtur tuc

us z puenientius. Si post verba consecratōis panis. siue an-
te sive post consecratōem sanguinis. ante tamē sumptōem

panis remoueat ille panis. et recipiatur aptus panis atq̄
consecratur vt supra Panis vero super quem prolata sunt ver-

ba consecratōis reuerenter tractetur z sumatur a celebrante
post sumptōem sanguinis vel a ministrāte. Si post sumptio-

nem illius panis z ante sumptōem sanguinis recipiatur de
nouo panis aptus z consecratur vt supra atq̄ sumatur. nō ob-

stante q̄ ieiunium sit solum per sumptōem panis non con-
secrari. quia p̄ceptum de perfectione huius sacramenti ma-

ioris ponderis est q̄ p̄ceptum q̄ hoc sacramentū a ieiunis su-
matur. Si post sumptōem sanguinis. reponatur nouus pa-

nis aptus vt supra z nouū vinum. z cum repetitōe canonis
fiat noua consecratio. vtriusq̄ tamē sumptione sacramentū ma-

neat imp̄fectū. Si vero panis aptus z debet h̄beri nō possit
ante p̄secratōem deseratur missa incepra

Quid agendum sit si panis percipiat esse corruptus.

Quia panis corruptus dicitur qui substantiā z speciem panis p̄-
didit vel ex putrefactōe vel p̄e vetustate vel aliquo huiusmo-

di. quod percipi potest cum p̄tinuitas soluitur. z sapor. odor.
color. aliq̄ accidentia mutata sunt. ideo nō est panis neq̄ p̄e-

crabilis. Si percipiat aliquo modorum circa p̄cedēs dubiū
exp̄ressoz. agatur etiam eo modo quo ibidem dicitur est.

Quid agendū sit si panis nō fuerit appositus. vel post apposi-
tionē ablati. z nō percipiat donec veniat ad p̄ba p̄secratōis.

Apponatur panis aptus. repetat canon. z fiat p̄secratio illius

Quid agendum sit si panis sit dispositus ad corruptōem. si
cut notari potest ex aliqua mutatiōe saporis vel odoris. vel si

h̄beat foramen vel fracturam aut ablata sit aliqua particula.
vel non sit rotundus vt moris est. vel h̄beat maculam vel ali-

um defectum similem.

Si aliquis istoroz casuū occurrerit z percipiat ante p̄secratōes
p̄pter reuerentiā sacramēti remoueat panis ille z apponatur

alius panis aptus. Si aut̄ alius h̄beri nō possit procedatur
nihilominus in missa z p̄ficiatur. nisi defectus adeo notabilis

fuerit q̄ graue scandalū astantiū timendū sit si p̄cedatur. Si
vero post p̄secratōem percipiat talis defectus vel in ipsa cōse-

cratione tunc procedat z p̄ficiatur officium.

Utrum in aliquo casu licite possit sacerdos legere vel cantare
missam z non consecrare panem siue conficere corpus christi.

Dubiū

Dubiū

Dubiū

L ũ

Capitulum

Solo. In illo casu licet grauius tñ peccat presbyter criminofus qđ celebrare simulat z nō celebrat qđ si celebrat. Proius itaq; falsa remedia sunt abijcienda que sunt veris periculis grauiora.

Art. ij.

¶ Resoluit octo dubia que occurrunt circa panem psecratum siue corp^o christi ante sumptionem eius.

I

Solo. Utrum sacerdos consecrans panem teneatur sumere

Solo. Quotiens sacerdos consecrat tenetur ipse sumere.

ij Utrum in predicto casu teneatur semper totum sumere

Solo. Non semper tenetur. Si em sacerdos psecret plures hostias p viatico infirmorum reservandas, vel pro alijs tunc disponēdas non tenetur nisi vnam sumere. Si etiam aliquis sub missa incideret in infirmitatem vbi immineret periculum mortis et non haberetur alia hostia psecrata debet sacerdos illam hostiā (quā ipse sumpturus erat totam) diuidere z infirmo partem tribuere. Si etiam post sumptionem sanguinis christi z abluſionem reperiretur aliqua notabilis particula hostie consecrate vel rota hostia psecrata, tunc illa particula seu hostia reservari debet z non pro tunc sumi, vt infra tangetur

iii

Quid agendū sit si deſpiciantur alique particule sup corpore, palla vel patena, que de hostia psecrata sunt resolute

Dubiū

Solo. Diligenter recolligantur z sumantur cum hostia sumenda, vel cum sanguine ante sumptionem abluſionis.

iiii

Quid agendū sit si ppter frigus aut aliā causam accidentales hostia vel pars eius ceciderit in calicē de manu sacerdotis.

Solo.

Si tota hostia inciderit nihil iterandū est, sed obseruatis ceteris obseruādis sumatur simul cū sanguine. Si vero pars aliqua in manu remāserit frangatur illa, z pars vna mittatur in calicē, z procedatur vterius more consueto

v

Quid agendū sit si ceciderit hostia psecrata vel pars eius supra terram, vel lapidem vel pannum, vel aliud consimile.

Solo.

Statim reuerenter leuetur z reponatur illuc vnde cecidit, pqraturq; diligēter si alique particule de hostia resolute ibi remāserint, que p similitur leuentur. Deinde locus vbi hostia iacuerit radatur, z abrasus cōburat, cineresq; in sacrario reponant. Et si locus nō possit puenienter statim radi, circūſigneſ z cōoperiat ne pedib; tangatur donec cōmode radi possit. Si vestro sup pannū, vestem, vel aliud hmoi ceciderit valde diligēter excutiat pars illa vbi iacuit sup corporeale vel patenam. Poterit insup lauari, z aqua lotionis in piscina mitti. Et vbi occurrerit casus qđ sacerdos nō posset conueniēter vel sine graui scandalo leuare, vel si esset periculum in mora vt timeretur qđ animal brutum aut puer sumeret, vel pedib; pcularetur vel aliud huiusmodi immineret, tunc debet reuerenter leuari a ministrante vel aliquo alio etiam laico si non assit alius sacerdos et porrigi ad manum celebrantis.

Septimum

- vi** Quid agendum si sacerdos casualiter tangat hostiam cum na-
so mento barba veste vel alio huiusmodi
Solo. Si notabiliter tetigerit, ita vt verisimiliter timeri possit qd ali-
qua particula minima hostie ibidem manserit adherens. statim
post sumptionem hostie vel ante, si comode fieri poterit fricetur
cum extremitate patene sup corporale illa pars nasi. menti vel
illius quo tacta fuit hostia. Deinde excutiat corporale sup pa-
tenam. z si aliquid ibi appareat de hostia. sumatur vel mittat in
calicem z sumat cum sanguine. z nihilominus post ablutionem di-
gitoy discrete lauetur vel humectetur cum digito eadem ps
rei contracte. z abstergetur cum paniculo absteriuo quo calix
abstergi solet. Si cum veste vel alio consimili tetigerit excutia-
tur pars illa super patenam vel corporale. z agatur vt supra
tactum est.
- vii** Quid agendum si hostia consecrata p ventum vel aliquo alio **Dubium**
modo fuerit amota de altari z amissa.
Solo. Fiat diligentissima perquisitio ad inueniendum hostiam. que si in-
uenta fuerit reuerenter reponatur z procedatur in missa Si ve-
ro inueniri non possit accipiatur noua hostia. reiniciatur canon z
consecratur. deinde procedatur modo consueto.
- viii** Quid agendum si cum sumendum est sacramentum corpus chris-
ti miraculose appareat sub specie carnis vel pueri vel aliqua
alia non conuenienti humane refectioni
Solo. In tali casu non est sumendum. nec propter hoc sacerdos efficitur
transgressor precepti quo scilicet mandatur vt sacerdos conse-
crans sumere debeat consecratum. quia que miraculose fiunt
legibus non subduntur.
- ¶** Resoluit septem dubia circa panem consecratum siue corpus xpi post **Art. iij**
sumptionem occurrentia.
- i** Quid agendum sit si in sumptione sanguinis remaneat pars
hostie in fundo calicis
Solo. Lauendum est ne infundatur vinum vt cum illo sumatur. qd
si cum vino sumeretur ex quo vinum citius descenderet in sto-
machum z preueniret descensum illius partis hostie. tunc iam
solutum esset ieiunium. z ita sacerdos non ieiunus sumeret. qd
in hoc casu non debet. cum aliud z facile remedium haberi possit
hoc videlicet vt digito consecrato ducatur illa pars ad labium
calicis. z inde sumatur. postea digitus sugatur z abluatur cum
vino. z illud etiam sumatur.
- ¶** Quid agendum si post sumptionem sanguinis reperiantur aliquae **Dubium**
particulae siue reliquiae resolute de hostia
Solo. Si certum sit qd sint resolute de hostia consecrata. z reperiantur
ante sumptionem ablutionis. statim sumant. Si post sumptionem
ablutionis reperiant. z sit aliqua ita magna qd possit absque
periculo tractari z reseruari. tunc reseruetur usque ad primam cele-

Capitulum

brationem. in qua hostia sumatur nisi graue scandalum timeatur euenire ex reseruatione. Si aut omnes sint adeo parue q absq periculo tractari z reseruari non possint. tunc sumantur nō obstante q prius sumpta sit ablutio. quia q̄dū sacerdos ē in actu pfectionis sacramenti z recollectōnis reliquiaz. quicquid fit dicitur fieri mox z in continenti nullo actu p̄trario intermedio. id est quasi simul sumeret omnia anteq̄ censeat non ieiunus. Ubi etiam solutum esset ieiunium nō obstarēt. quia p̄ceptus de pfectione sacramenti minus est vt supra patuit. Cautū tamen videtur vt ante ablutōnem reliquie diligenter p̄quirant̄ et recolligentur atq̄ sumantur. Si vero dubium sit vtrum reliquie iste resolute sint de hostia p̄secrata. agatur tunc vt dictus est. cū hac tñ generali intentione ac conditione si sint consecrate

- iij** Quid agendum si post sumptionem sanguinis christi reperitur aliqua hostia integra:
- Solo.** Si certum sit q sit consecrata z reperiat̄ ante sumptōem ablutōnis. statim sumi potest vel reseruari. Sic etiam agendū est si supermanserit aliqua hostia de eis de quibus alij cōmunicati sunt. Si post sumptōnem ablutōnis inueniatur reseruetur pro viatico. vel in sequenti celebratione sumatur. Si vero dubium an p̄secrata sit agat̄ tunc eodem modo vt dictū est cum hac tamen conditione si sit consecrata
- Dubiū iij** Quid agendum est si quis post sumptōnem corporis christi statim patiat̄ vomitum
- Solo.** Reuerenter recolligantur species ponis si discerni possint. et reponant̄ in sacrario vel sumant̄ ab aliquo. si saltem assit aliq̄s ad sumendum dispositus absq̄ nausea. z ea in quibus inuēte fuerint species comburāt̄. z cineres in sacrario recondantur
- v** Quid agendum si quis post sumptionem sacramenti ex infirmitate statim emittat per secessum quod sumpsit
- Solo.** Recolligantur species z fiat sicut in casu precedentis dubij.
- vi** Quid agendum si hostia consecrata z reseruata reperiat̄ putrefacta vel aliunde corrupta.
- Solo.** Reuerenter tractetur z in sequentis missę celebratione sumat̄ post sumptōnem sanguinis. Si vero sumi non possit recondatur in sacrario.
- vij** Quid agendum est si hostia consecrata comesta fuerit a muliere vel ab aliquo alio bruto animali.
- Solo.** Si animal statim apprehendi possit aperiat̄ corpus eius z diligenter perquiratur tam in ore q̄ in intestinis. si alique species inueniri possint. que si inueniantur recolligantur z recondantur in sacrario. corpus vero animalis comburatur z cineres similiter recondantur.
- ¶** Resoluit̄ quattuordecim dubia circa vinum priusq̄ p̄secretur incidētia.
- Arti. iij. I** Quod z quale debeat esse vinum vt sit aptū ad consecrandū

Septimum

Aqua vinata seu
aqua superfusa su-
per acervos vasa-
rum post vinum
expressum

qz non est vinum.

Debet esse vinū vitis
de vva expressum. Et
ideo nō potest hoc sa-
cramentum cōfici in

Agresto. id est
succo de vva im-
matura expresso.

Aceto

Maloz granatoz

Dorozum

Vino

Leraforum

qz non est vinum

Vitis adhuc

in vva pvento

quia non expressum est de vva. z sic magis habet rōnem qz de
bet comedi qz qz debet potari

Dubia

¶

Quid agendum est si loco vini fuerit aqua vel aliquis alius li-
quor positus in calicem ad consecrandum

Solo.

Si sacerdos hoc percipiat ante consecrationem panis. z vinū
nullo modo haberi possit. missam deferat imperfectam nec ulterius
procedat. Si autem vinum haberi possit effundat poram

liquorem z imponat vinum purum cum aqua. procedatqz ulterius nil re-
petendo Si vero percipiat post consecrationem panis z ante consecrationem
calicis z vinum non possit haberi. procedat nihilominus corpus christi sum-
mendo absqz sanguine z missam terminando. Sed si possit haberi vinum
effundat liquorem z preparet calicem vt supra. procedatqz ad consecra-
tionem calicis. incipiendo ibi simili modo. nihil repetens de prius lectis.
Si autem percipiat hoc post consecrationem calicis z ante sumptionem
atqz divisionem hostie. tunc effundat illum liquorem in aliud vas qui po-
stea propter reverentiam verborum consecrationis super ipsum prolatoz
mittatur in piscinam. imponatqz vinum aqua mixtum in calicem quo sa-
cro accedat ad consecrationem sanguinis reincipiendo ibi simili modo. z de-
inde procedat more consueto. Ubi vero vinum haberi non posset sumen-
dum est corpus absqz sanguine. vt in casu precedenti. Et ita etiam in se-
quentibus agendum est si vinum haberi nō possit. Sed si hostia sit divisa
et pars missa in calicem. tunc caute extrahat illam partem z reponat super
patenam. z liquorem effundat in aliud vas. quem posteaumat post ab-
lutōem. vel in sacrario recondat ppter reverentiam hostie psecrate imposi-
te in ipsum. deinde imponat vinum cum aqua. z reincipiat vt dictum est
procedendo ad consecrationem sanguinis z quia illa pars hostie que extra-
cta est de calice nō potest tene tractari ppter humectationem. ideo capiat illam
partem hostie nō humectatā. z cū verbis ac signis p̄suetis mittat in
calicem. partē vero humectatāumat cū alia parte nō humectata. z pcedat
ulterius more solito Si p̄o p̄dictū liquore percipiat post susceptōem corpo-
ris xpi. ante tamē sumptōem z gustatōem istius liquoris indebiti. tūc sig-

L iij

Capitulum

tur prius extrahat partem hostie missam in calicem. et reponat sup patenam. et faciat cum liquore ut prius Imponatq; vinum cum aqua. et psecret sanguine reincipiendo ut supra. Et ubi facienda sunt signa super calicem cum hostia anteq; dicat et etia d: cu d: Pax dñi etc. faciat signa illa absq; hostia sup calicem. In ceteris procedat more solito. tandem sumat partem hostie humectata et postea sanguine et missam pficiat ut consuetum est. Sed si liquore illum sumere inceperit et adhuc in ore teneat vel partim degluterit. dummodo pars hostie in calice remanserit emittat discrete ex ore in aliud vas. et extrahat partem hostie. et agat cum liquore et ceteris ut in casu precedenti. Si aut etiam partem hostie in os susceperit. non tamen adhuc transgluterit. discrete et caute totum emittat ex ore in calicem deinde extrahat partem hostie vel particulas eius. si in particulas resoluta fuerit. et faciat in ceteris ut supra. Si vero partem hostie cum liquore sumpserit. tunc nisi graue scandalum timeatur apponeda est alia hostia psecranda. et calix cum vino et pane pparandus. et reincipiendum est a canone. et vtriusq; psecrandum atq; sumendum. sed si graue scandalum timeatur ex appositione noue hostie. tunc pparetur calix cum vino et aqua et incipiat ab illo loco sibi modo. et pcludatur cum istis verbis (hec quoscumq; feceritis in mei memoria facietis) et statim sanguis sic psecratus sumatur. Hec obstat in istis casibus solutio ieiunij quia pceptum de pfectione sacramenti maius est q; pceptum de ieiunio. ut supra dictum est. In omnibus etiam dictis casibus cum tali cautela et discretionem agendum est. ut quantum fieri poterit scandalum euitetur. Unde neq; hostia neq; calix iterato eleuari debet si prius facta fuerit eleuatio.

iiij
Solo.

Quid agendum si impositum sit vinum corruptum. Quia vinum corruptum speciem vini atq; substantiam amisit sicut mutatio accidentium demonstrat. ideo non est consecrabile. Cum ergo precipitur esse corruptum aliquo modo expressorum in precedenti dubio agatur tunc ut ibidem expositum est.

Dubium

iiij
Solo.

Quid agendum si vinum non sit impositum calici. neq; aliq; alius liquor sed dimissus sit vacuus.

Qua cito precipitur imponendum est vinum aqua mixtum et vltterius procedat. Si aut vinum haberi non possit et fuerit ante consecrationem panis. tunc missa deferatur imperfecta. Si vero psecratio panis facta sit procedatur in missa. ut circa secundum dubium huius articuli clarius expositum est.

v

Quid agendum si vinum sit dispositum ad corruptioem. non tamen corruptum est. ut si acefeat vel si sit pendulum aut fetidum vel immundum. aut alium consimilem habens defectum.

Solo.

Si precipiatur ante psecratioem calicis. remoueat et apponat vinum aptum si haberi possit. Si aut haberi non possit. vel si precipiatur post consecratioem procedatur et perficiatur officium.

Septimum

- vi** **Q**uam in musto possit confici hoc sacramentum?
Sol. Potest bene confici sed non debet. nisi fuerit defecatum vel purificatum. nisi necessitas cogat. qua cogere posset etiam exprimi vinum de vva in calicem
- vii** **Q**uam vino consecrando possint vne integre permisceri.
Sol. Hoc fieri non debet. quoniam prohibuitur est. ut habet de ple. dist. ij. ca. didicimus. Neque permisceri debet vinum ex vva pressum in calicem
- viii** **Q**uam confici possit hoc sacramentum in nectare siue in vino condito. aut per species aromaticas colato
Sol. Quoad natura et species manet potest confici. non tamen fieri potest nisi in casu necessitatis
- ix** **Q**uam possit confici in vino puro absque commixtione aque.
Sol. Potest. sed non debet. unde si sacerdos ante consecrationem deprehendat aquam non esse commixtam statim commiscere debet
- x** **Q**uam et qualis debet esse aqua que vino permiscenda est.
Sol. Aqua debet esse naturalis siue elementaris et pura.
- xi** **Q**uam debeat aqua vino admisceri
Sol. Tam modica debet imponi quod vinum in sua natura et specie possit permanere. si enim a natura sua mutaretur non posset confici. Unde de vna gutta que quantumcumque parua dummodo debito tempore fuerit imposita ut possit fieri mixtio sufficit. et precipue si vinum fuerit debile
- xii** **Q**uam sufficiat quod aqua fuerit vino admixta adhuc exite in dolio.
Sol. Non sufficit. quia enim commixtio illa sacramentalis est. ideo fieri non debet antequam mysteria inchoentur vel fiat preparatio ad inchoandum et ad tardius imminente oblatione. ut scilicet possit fieri transmutatio aque in vinum
- xiii** **Q**uam quis licite possit non consecrare vinum facta consecratione panis
Sol. Non potest licite. perfecta enim debent esse sacramenta. Christus autem hoc sacramentum sub speciebus panis et vini instituit. unde de utroque offerri et consecrari debet
- xiiii** **Q**uid agendum sit si sacerdos deprehendat vinum esse congelatum in calice cum vult consecrare
Sol. Sacerdos curam adhibere debet ut resoluatur. vel per applicationem prunarum. aut panis calefacti. vel manuum calefactarum. aut per infusionem vini calefacti ut recipiat rationem actualem potus. Si tamen non resolveret nihilominus posset confici. quia per congelationem natura vini non est corrupta. Hoc tamen caueri debet quantum potest.
- ¶** Resoluit octo dubia que circa vinum consecratum siue sanguine christi
si ante sumptionem occurrere possunt. **Arti. v.**
- i** **Q**uid agendum sit si sacerdos post consecrationem recolat vel deprehendat aquam non fuisse admixtam vino. utrum videlicet adhuc debeat admiscere **Dubium**
- Sol.** Nullo modo debet aquam vino consecrato admiscere. quia sequeretur corruptio

Capitulum

ruptio sacramenti ad minus in aliqua parte. quod caueri debet si fieri possit. s; procedat sine admixtione aque. Admixtio em aque no est de necessitate consecrationis sed consecrantis

ii
Sol. **Dubiu** **ii** **Quotiescunq; consecrat tenetur sumere. nisi irremediabile impedi-
mentum superueniat. Si autem aliquis sacerdos non celebra-
brans communicando sumat corpus christi. talis non debet san-
guinem sumere. sed vinum non consecratum post sumptionem
corporis.**

iii
Sol. **Quid agendum est si sacerdos ex quacunq; causa non possit su-
mere vinum. et ita etiam neq; sanguinem sumere valeat.**

**Si sacerdos sciat vel pbabiliter timeat q no possit absq; nausea
et periculo vomitus vel alio inconuenienti tantum vini sumere
quantum ad consecrationem necessarium est non debet celebrare.
Et si missam inceperit et nondum consecrauerit corpus incepra
deserat. Si autem post consecrationem corporis et ante consecra-
tionem sanguinis sentiat vel timeat se non posse sumere sangui-
nem. propter nauseam ex inspectione vel odore vini consecrandi
vel alio huiusmodi accidente non debet consecrare sanguinem. s;
debet procedere sicut in illo casu vbi post consecrationem panis ca-
lix deprehenditur vacuus vel liquore non consecrabili paratus.
et no potest vini debitum haberi ad consecrandum. put tactum
est superius articulo quarto in solutione secundi dubij. Si vero
post consecrationem sanguinis et precipue circa tempus sumptio-
nis eius hoc sentiat vel timeat. tutius est q no sumat. sed reuerenter
atq; diligenter reseruet vsq; ad proxima celebrationem. in qua post
sanguine tunc consecratu et sumptu sumat illu sanguine reseruatum.**

iiii
Dubiu **Quid agendum est si cum sumi debet sanguis species vini sit co-
gelata ita q non debite possit sumi**

Sol. **Fiat resolutio aliquo modorum superius tactorum circa. xiiij.
dubiu articuli quarti. hoc tñ obseruato q nullo mo supinfundat
vini calefactu. eade rone qua no dz admisceri aqua vino consecra-
to. vt circa pmum dubium huius articuli dictum est.**

v
Sol. **Quid agendum sit. si musca aut aranea vel aliud huiusmodi ce-
ciderit in sanguinem**

**Animal illud caute debet capi. et diligenter lauari et coburi. et abs-
lutio cum cineribus in sacrarium mitteri. Et si absq; horrore et peri-
culo sumi possit. sanguis sumatur more consueto. Si autem pro-
pter horrorem vel periculum vel timorem vomitus sumi possit.
tunc dz effundi in aliud vas ad hoc aptum. et cum reliquijs refer-
uari. Nihil em abhominabile sumi dz occasione huius sacramen-
ti. Et tunc ne sacramentu maneat imperfectum debet aliud vinum
aqua mixtu in calice poni et ulterius procedi eo mo quo superius
circascdm dubiu articuli quarti expressum est fm q an vel post
sumptionem corporis hoc deprehendatur.**

vi
Sol. **Quid agendum sit si sacerdos ante sumptionem sanguinis depre-**

Septimum

- Sol.** hendat venenum esse immissum in calicem
Nullo modo debet sumere nec alteri dare. ne calix vite vertatur
in mortem. sed debet infundere in aliud vas aptum. et ulterius p
cedere modo in precedenti dubio expresso.
- vij** **Dubium**
Quid agendum sit si sanguis effundatur per negligentiam non
ex toto sed in parte. vel aliquid stillauerit de calice
- Sol.** Quocumque sanguis ceciderit extra calicem statim reuerenter re
colligatur discretiori modo quo fieri poterit et in calicem refunda
tur. Si autem nullatenus recolligi possit tunc cito lambatur aut
absorbeat per sacerdotem ne vel defluat vel imbi
batur a re illa super quam ceciderit. Nec obstat si nondum sum
pserit corpus christi. quia necessitas hic cogit ut sanguis sumat
tur ante corpus. ¶ Si vero sacerdos non posset hoc tam celest
riter facere. vel ubi de hoc graue scandalum timeatur si ipse hoc
faceret. tunc potest et debet ministrans ad missam. (si saltem sit dispo
situs ad minus per veram contritionem et propositum confiten
di et cum hoc sit ieiunus et) hoc facere. Et precipue si celebrans
verbo vel signo id iubeat. Et si ministrans non fuerit dispositus
poterit et debet hoc alius dispositus facere. etiam si sit laicus. ne
cessitate ad hoc urgente. Melius est enim id facere quam quod enormis
irreuerentia fieret venerabili sacramento. ut puta canis vel aliud
animal inciperet lambere vel desuper mingere aut quod pedibus calcet.
aut alia homini irreuerentia abhominabilis. pringat. ¶ Si pres
rea sanguis ceciderit in terram vel super tabulam aut aliam homini post
actorem eorum quae iam dicta sunt radat locus quem tetigit et quod abrasus
fuerit purgetur. et cinis intra altare vel sacrarium recondatur. ¶ Si
autem sanguis lintheum altaris unum vel plura tetigerit. fiat post supra
dicta trina lotio illius vel illorum cum aqua munda calice supposito. ut
in illi aqua ablutionis recipiatur. quae postea sumatur a celebrante vel mi
nistrante. Si tamen propter nauseam sumi non possit. recondatur talis ablutio
iuxta altare vel mitrat in piscinam. ¶ Sicut etiam agendum est si super ali
quam vestem consecratam sanguis christi ceciderit vel illa casu aliquo tetigerit
¶ Si autem sanguis super vestem non consecratam ceciderit vel tetigerit post
trina ablutionem factam eo modo quae supra dictum est illa pars vestis rescind
atur et in altari vel sacrario cum alijs reliquijs reponatur. vel illa pars ve
stis igne comburatur. si sacerdoti magis expediat hoc videre. et ciner
es recondantur iuxta altare vel sacrarium ut supra tactum est. ¶ Tutum
etiam est ut vestis illa super quam sanguis christi ceciderit ad usum potum
non assumatur. sed vestis consecrata cultui diuino apta ex ea fiat vel reco
ndatur vel purgetur. ut supra dictum est. Sicut etiam modo agendum videtur si san
guis christi tetigerit capillos sacerdotis vel ceciderit super barbam eius
¶ Fienda est enim ablutio capillorum eo modo quae supra dictum est de veste. et fiat
abrasio capillorum vel barbe et comburantur et ponantur cineres in sacra
rio. ¶ Si autem sanguis christi tetigerit caput aut faciem vel aliam partem
corporis nudam. sufficit quod diligent et discrete lauetur et de ablutione fiat
ut supra dictum est de ablutione vestis et aliarum rerum etc.

Capitulum

- Dubiū** viij **Sol.** Quid agendum si sanguis ex toto effundatur: ita q̄ nihil penitus maneat in calice quod sumi possit.
- Sol.** Si de effuso aliquid recolligi possit vel lambi aut forleri aut sugi agendum est vt in solutōne p̄cedentis dubij tactum est. Si autē nullum istoz fieri possit ne sacramentū maneat imperfectum p̄parandus est calix de nouo cum uino z aqua. z ulterius p̄cedendū est sicut in casu quo calix post p̄secratōnem corporis uacuis deprehenditur vel inepto liquore p̄paratus vt superius arti. iij. circa resolutōnes secundi z quarti dubiorum expressum est.
- Arti. vi.** ¶ Resoluit sex dubia q̄ circa sanguinem post eius sumptōem occurrunt
- I.** Quid agendum sit si sacerdos post sumptōnem sanguinis deprehendat aliquam guttam adherere orificio calicis. vel exteri⁹ in pede vel in alia parte calicis.
- Sol.** Si certus sit q̄ illa gutta sit consecrata: quia uidelicet scit se post preparatōnem calicis diligenter absterxisse calicem tam exterius q̄ etiam interius ab illo loco ubi stat uinum infusum. tunc debet sumere illam guttam ante sumptōnem ablutōnis. Si autem sit dubius an sit consecrata sumat sub hac generali intentione z cōditione si sit consecrata. Si uero certius sit q̄ nō sit consecrata sumat cum ablutione. vel postea abstergat si exteri⁹ adhereat. Quo modo autē hateri possit probabilis certitudo in tali vel in alijs casibus consimilibus patebit ex capitulo sequenti articulo primo circa resolutōem tredecimi dubij z sequentium.
- ii.** Quid agendum est si post sumptōnem sanguinis deprehendat sacerdos aliquam guttam vel liquorem sp̄i uini adherere calice vel manipulo aut alteri huiusmodi.
- Sol.** Si certus sit de consecratione istius gutte vel liquoris lambae vel sugat. z procedat vt superius in solutōne septimi dubij articuli p̄cedentis dictum est. Si uero dubitet. faciat hoc sub cōditione vt circa p̄cedens dubium dictum est. Si autem certus sit q̄ non sit consecratus liquor ille vel gutta. tunc non est curandum de tali.
- iii.** Utrum statim post sumptōnem sanguinis debeat fieri ablutio digitorum super calicem. Ex quo em̄ adhuc in calice remansit aliquid qua species uini. ut puta humor quidā siue humiditas sub qua sanguis continetur. tales species si uinum supfundatur corrumpuntur. z sic ibi desinet esse sanguis christi. Quid igitur agendum sit. vt sumi possint absq̄ corruptōne.
- Sol.** Circa hoc sacramentū de possibilibus est agendū qd̄ decentius est. z pro maiori reuerentiā tanti sacramenti p̄uenientius. Non est autē possibile vt sp̄s sacramentales circa huius sacramenti celebrationem diu manere possint incorrupte. immo necesse est vt cito corrumpantur. Cum em̄ post sumptōnem in stomachū descendunt nō diu p̄sistere possunt incorrupte. nō solū p̄pter subsequenter debite ablutōis sumptōem. sed z p̄pter p̄mixtionē humorū in

Septimum

Stomacho etiam ieiuno persistenti. Sic etiam in descensu ad stomachum si sint in parua aut modica quantitate corrumpuntur per admixtionem humoris salivialis. Et pari ratione etiam in ore persistunt cum post descensum sanguinis adhuc remaneat in lingua et ore humiditas sacramentalis. quam humor salivialis qui maior est corrumpit. Ab extra quoque hoc idem quandoque necessario contingit. Nam si post causam etiam sanguinis sumptionem non fuerit abstergio siue ablutio calicis. nihilominus humiditas in calice remansit per exhalationem siue circumstantem aerem corrumpitur. et desinet ibi esse sanguis christi. Idem etiam contingit circa exteriorum superficiem calicis in ea parte qua applicatum fuit inferius labium sacerdotis. Certum enim est quod labio illo humectato humiditate sacramentali etiam dicta pars calicis humectatur. Sic itaque cauere non potest quin species sacramentales ille corrumpantur et desinat ibi esse sacramentum. Abijcienda est igitur omnis penitus scrupulositas ubi inevitabilis occurrit necessitas. Conuenientior tamen modo et decentior ut diximus agendum est. et ubi occurrit difficultas semper accipiendum est illud quod minus habet de periculo. Non enim videtur modus conueniens quod cum lingua calix exterius vel interius lambatur. et ita humiditas illa sumatur vel abstergetur. precipue propter scandalum. neque faciliter hoc possit fieri quo ad humiditatem que adheret fundo calicis. Sic etiam non videtur modus conueniens ut cum digito humiditas illa abstergetur. oportet enim digitum postea abluere vel sugere. et utroque modo species sacramentales corrumpentur et non possent peruenire ad stomachum. Cum hoc etiam posset occurrere periculum. si videlicet humiditas sacramentalis subintraret inter unguem et cutem digiti ubi neque abluere neque exui faciliter posset. et ex hoc posset astantes atteri et scandalizari propter multiplicem immisionem digiti in calicem. et alia huiusmodi. Conuenientius ergo hoc modo agendum videtur ut sacerdos cum diligentia et cautela sic primo sumat sanguinem de calice ut nihil amplius quod per labia extrahi possit in eo remaneat deueniendo sursum vel erigendo pedem eius et declinando precauum ipsius versus faciem. vel inter labia sumendo et sic tenendo donec a fundo calicis tota humiditas que defluere posset defluat ad labium calicis. diligenter tamen cauendo ne aliquid decidat et inde sumat per attractionem etiam cum anhelitu. et postquam diligenter notauerit quod nihil amplius defluere possit abluat primo calicem ne aliquid de sanguine adherens remaneat in eo. et post summptionem illius ablutiois abluat digitos super calicem. ut sic et humiditas calicis et species panis. et si aliquid de illa in digitis remanserit totaliter abluatur et demum sumat. Non sit autem nimis parcus in vino circa ablutioem. sed tantum capiat ut os et labia que speciebus sacramentalibus fuerunt humectata sufficienter abluere possint. et ut etiam per labia sic abluta possit abluere exterior pars calicis speciebus sacramentalibus prius humefacta. Valde autem cauendum est ne sacerdos sit nimis plixus in dicto modo agendi. ut non generet redium astantibus. Nec sit etiam in modo agendi singularis contra morem et consuetudinem dyocesis vel religionis sue. ut astantes non scandalizentur de sua singularitate. vel de alijs sacerdotibus quibus illam singularitatem non obseruant suspicantes eos errare.

Capitulum

liij **Quid** si sacerdos post sumptionem sacramenti vigeatur spiritu vel tussi &c.

Solo. Ante sumptionem ablutionis nullo modo expuerit i est vel extussendum aut excreandum. ne sic spes sacramentales et persequens sacramenti eiciatur. s; sputum vel quod vigeat ad tussim aut ad excretionem retineat vel transglutiat. Si autem ex nimia violentia hoc fieri non possit expuat vel extussat in aliquo vas aptum. vel in calicem si aliud haberi non possit. vel in paniculum mundum. et postea materia illa si non appareat aliquo sacramentales spes in ea comburat et cineres in sacrario reponant. Verumtamen si sacerdos ante inceptioem misse presentiat se aliqua tali passione violenter molestari. tutius est vta celebratione abstinere. Si vero post sumptionem debite ablutionis quia et os et labia sint sufficienter absoluta vigeat aliquo predicto. quous non sit amplius periculum. tamen propter maiorem reuerentiam sacramenti bonum est vt abstinere quantum potest quousque alium potum vel cibum sumpserit. Si tamen nimis vigeat eiciatur huiusmodi superfluitates ad aliquem locum vbi non calcetur pedibus vel habeat secum paniculum in quem mittat.

Dubiū

v **Quid** agendum sit si post sumptionem sanguinis patiatu sacerdos vomitum vel ex infirmitate emittat per secessum quod sumpserit.

Solo. Sufficienter hoc potest ex dietis. Si enim ibi non possent deprehendere spes sacramentales panis. ex quo spes vini iam permixte sunt alijs humoribus vt non possint discerni. quare fortassis corrupte sunt. inuoluenda est illa materia in stappa vel panno et comburat. et cineres reseruandi sunt vt supra dictum est.

vi **Quid** agendum sit si sacerdos post sumptionem sanguinis deprehendat venenum vel aliquod animal venenosum fuisse in calice. et illud se sumpsisse sciat. an liceat eum vomitum procurare.

Solo. Si per vomitum speret se liberare. et presertim si medicus prescribat tunc licet ei euomere. Hoc tamen caute fieri debet in aliquo vas mundum. et si aliquo spes sacramentales ibi appareant recolligantur et in sacrario reseruentur. reliqua vero materia comburat et cineres similiter in sacrario reseruentur.

¶ Capitulum octauum de dubijs que circa debitam formam consecrationis istius sacramenti occurrunt duos habet articulos.

Arti. i.

¶ Resoluit. xvi. dubia circa formam consecrationis panis occurrence

I **Quæ** sit sufficientis et debita forma consecrationis panis

Solo. Forma est ista. Hoc est enim corpus meum

ij **Utrum** hec coniunctio (enim) sit de substantia forme et de necessitate etiam proferenda.

Solo. Non est de suba forme neque de necessitate consecrationis sacramenti. non tamen debet scienter omitti. alioquin sacerdos grauiter peccaret.

iii **Utrum** sacerdos si omissis omnibus alijs que in missa dici solent diceret solum predicta verba super panem aptum consecraret.